

Universitätsbibliothek Paderborn

**Joannis Ludovici Schönleben, Carnioli Labacensis, SS.
Theologiae Doctoris, Protonotarij Apostolici,
Archi-Diaconi Carnioliae Inferioris. Horae Subsecivae
Dominicales. Sive Discursus Sacri De Tempore ...**

Cum quadruplici Indice I. Discursuum. II. Locorum Sacrae Scripturae. III.
Rerum & Verborum. IV. Historiarum & Mythologiarum

Pars Aestiva Et Autumnalis A Pentecoste Usque Ad Adventum. - Annexis
aliquot Panegyricis Academicis.

Schönleben, Johann Ludwig

Salisburgi, 1676

Discursus XIV. Dominica XII. post Pentecosten. Medicamentum
Compositum. Thema. Appropians alligavit vulnera eius, infundens oleum &
vinum. Luc. 10.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47093](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47093)

DISCURSUS XIV.

Dominica XII. post Pentecosten.

Medicamentum Compositum.

T H E M A.

Appropians alligavit vulnera eius, infundens oleum & vinum. *Luc. 10.*

S Y N O P S I S.

I. Samaritanus hodiernus representat Christum Medicum animarum, qui in cura adhibet Medicamenta composita ex severitate & lenitate, cuius artis Theoria omnibus discenda qui presunt. II. Discipuli priusquam didicissent hanc professionem volebant sola severitate uti, ob id à Christo reprehensi. III. Qui licet venerit Ignem mittere in terram ut ardeat, non tamen ut exurat nisi vitia, & simul venit animas salvare. Verbis est minax & asper, factis mansuetus, humidum socians calido, lene rigido. IV. Cum enim venerit vitam	dare quæ consistit in calido innato & humido radicali, rectè intelligitur simul ignem mittere & salvare animas, id est instar Medici dare phar-maca mixta ex acerbo & suavi. V. Ideo postquam dixit: Ignem veni mittere. Addidit: Baptismo habeo baptizari, quia quæ calore germinant, humore nutriuntur, alioqui pereunt. Miscenda acerba utilia dulcibus. VI. Sic Deus nobiscum agit, ut cum videtur irasci misereatur; sauciat, & sanat, quod in Angelo ad sepulchrum apparente ostendit. Percussio parentis est dilectio.

T 3

VII.

VII. Christus Petrum id prædicare docuit, quem vix effectum ad Pontificatum. statim severè corripuit.

VIII. Et solum illum uti Principem hamo piscari voluit, quo piscis leditur, ut disceret lenitati adiungere etiam rigorem ubi opus est. Idq; moderatè & suaviter uti Nathan Davidem reprehendit.

IX. Idem debent agere omnes qui præsent, & de nullius salute desperare, quod insinuat Deus Parabola de divite,

quem damnatum & correctio- nis incapacem nihilominus Abraham appellavit filium.

X. Et hoc docet hodiernus Samaritanus qui vulnerati curam suscepit applicando Medicamentum compositum ex oleo lenitatis, & rigore vini.

XI. Quod nisi faciant qui præsent alijs, puniuntur pro alijs, sicut principes Hebræorum peccante populo iussi sunt suspendi. Dabunt rationem Deo qui regunt de sibi commissis si non benè curaverint.

Appropians alligavit vulnera eius infundens oleum & vinum. *Luc. 10.*

I.

Itigent inter se Medici, quæ sit Medicina præstantior ex simplicibus, an ex compositis, & suam quisque propugnet Pharmaceuticam. Ego hodie illi parti accedo, quæ compositis optimè conservari sanitatem & morbos

propelli statuit. Neque enim profanum agere Medicum animus est sed sacrum, cujus illud officium est ut animas curet non corpora, ab his avertat morborum pericula, & symptomata peccatorum amoliat. Exemplar habeo in hodierno Evangelico Samaritano, qui repræsentat Proto-Medicum animarum nostrarum, ut differit S. Bonaventura: *Persona sub-veniens ex misericordia, rectè intelligitur Christus quia Samaritanus interpretatur Custos. Ipse*

*S. Bonav.
in Luc.*

autem est, de quo Isaias: Custos quid de nocte. Hic venit secus vulneratum, quia in similitudinem hominum factus, & in similitudinem carnis peccati adhibuit Medicinam. certè compositam Infundens oleum & vinum. Hanc à Patre suo didicerat cœlestis Medicus, qua ille regit & curat omne humanum genus: miscet contraria, temperat opposita, mitis pariter & severus, amans & irascens, & quadam discordi concordia deducit omnia ad ultimum finem. Ab hoc artem regendi addiscant Principes, artem gubernandi domum addiscant Patresfamilias, artem salvandi animas addiscant Sacerdotes, artem subveniendi proximo addiscant omnes Christiani. Placet itaq; artis huius nobilissimæ Theoriam præsentis discursu paucis exponere, & suadere.

II. Completa triennali prædicatione novæ legis Christus benedictus cum Jerosolymam ultimo proficisceretur, præmisit nuntios (ut narrat S. Lucas) in civitatem Samariæ, quam erat transiturus, ut diversorium sibi pararent. *Et non receperunt eum Samaritani.* Indignati super hoc discipuli, illicò ad pœnam urbi infligendam intempestivo zelo se accingunt potissimum duo filij tonitruï Jacobus & Joannes, qui ne præsentem Christo viderentur rem tam arduam suscipere propria authoritate, consensum ab ipso petunt: *Vis dicimus, ut ignis descendat de cœlo, & consumat illos:* Unde tanti animi? potestatem iam acceperant patrando miracula, eijciebant dœmonia, sanabant ægrotos; unde pro Magistri sui honore Zelosi, inhumanos Samaritas gravi ultione volunt castigare. Sed quid respondit Christus? *Et conversus increpavit illos dicens: nescitis cuius spiritus estis. Filius hominis non venit animas perde-*
re,

Luc. 9.

re, sed salvare. Poterant replicare Apostoli, Domine nunquid Phinees laudem meruit, quando Israelitam cum Moabitide peccantem in in flagranti opere suo pugione transfodit: ut dixerit Deus ad Moysen: *Phinees filius Eleazari, filij Aaron sacerdotis avertit iram meam à filijs Israël, quia zelo meo commotus est contra eos.* Cur ergo nobis pariter non liceat hoc zelo devocare ignem in Samaritas, qui te Filium Dei nolunt recipere. Et Domine nonne tu ipse professus es: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut ardeat.* Quando hactenus hoc effecisti? optima nunc est occasio & adimplendi hoc propositum, & ostendendi tuam potentiam, & in exemplum aliorum castigandi Samaritanos, qui tam inhumane tibi negant hospitium. *Filius hominis non venit animas perdere, sed salvare.* Non prætendimus perdere animas, sed fortunas sed domos Samaritanorum, sed corpora. Nonne & Elias divino accensus zelo ignem petijt de cælo qui consumpsit quinquaginta viros, & rursus alios quinquaginta ad se missos: neque tamen de malefacto arguitur. *Vis dicimus ut ignis descendat.* Habete patientiam mei Apostoli. *Nescitis cuius spiritus estis.*

III. Non caret tamen difficultate quomodo hæc duo Christi dicta possint concordari. *Ignem veni mittere, & non veni animas perdere sed salvare.* Nam ignis natura est accendere & consumere, non verò salvare; & hunc sensum videtur Christus intellexisse quia sub alia allegoria loquens alibi dixit: *Non veni pacem mittere sed gladium.* Non minus damni infert ignis quàm gladius. S. Chrysologus hæc dicta versans ipse quoque miratur, & quærit: Ubi est illud *Ecce Agnus Dei*, ubi est illud: *sicut ovis ad occi-*

Num. 25.

Luc. 12.

S. Pet.
Chrysol.
ser. 164.

occisionem ductus. Et. Quid est quod agnus iste tam dure in prædicatione percutit. Quid sic arietat in verbo, qui in passione tanta patientia tacet? Certè tota vita Christi patientia fuit & mansuetudo: nusquam inuenio aliquem rigida pœna ab ipso castigatum: tota ipsius seueritas intra verba & increpationem stetit. Et quid est quod tantum verbis spargit ignem, quod tanta & talia inflamat & dilatat incendia, dicendo: Ignem veni mittere in terram. Respondet sanctus ducta similitudine ab agro, qui cum est sentibus & tribulis plenus, ut fructum ferat accenditur, & cineribus impinguatur. Addit deinde: *Hic cultus non est novus agricolæ veteri & cœlesti, nam legem pangere, gratiam serere, ignis semper operari consuevit. Daturus legem ignem præmisit in rubo, sed diuinum rubus portauit non concepit incendium.* Quasi diceret: rubus ardens fuit solum figura futuri incendij quod per Spiritum sanctum erat excitaturus. Deus in lege gratiæ. Unde concludit: *Nunc in arua gentium cum destinaret Apostolos, sic eos igneo imbri persudit, ut possent humecta siccare, sicca infundere, decoquere cruda, frigida calefacere, accendere extincta, comburere noxia.* Ut cætera fileam, illa solum verba premo *Igneo imbri persudit.* Acute dictum. Sed si ignis quomodo imber fusilis, si imber quomodo ignis.

IV. Adeste Physici, peto scire à vobis in quo consistat humana vita. Dicetis cum Aristotele: *Vita est permansio animæ vegetantis cum calore.* Dicetis cum Galeno: *Mors est extinctio caloris naturalis.* Cum verò calor sit quædam qualitas siccitatem causans requirit subiectum in quo aptè recipiatur & possit conservari. Id non potest esse nisi humidum habens annexum frigus quod siccitatem calo-

Arist. lib. de vita & morte Gale. lib. 2. de temper. c. 2.

ri tollat, & ipsum calorem temperet ne partes exuriantur, & hoc vocatis humidum radicale. Itaq; *vi- ta consistit in calido innato & humido radicali*. Et in hoc scholæ consentiunt. Applaudo. Jam ergo combina- te Christi dicta *Ignem veni mittere in terram. & Non veni animas perdere sed salvare.* & rursus. *Ego veni ut vitam habeant.* Opus igitur est temperamento ad conservandam vitam, opus est calore & humore. Volo dicere in genere moris ad animæ sanitatem requiritur ignis severitatis, & humor lenitatis, ut neq; solus rigor aut severitas perdat animam, neq; sola lenitas & mansuetudo emolliat. *Sic eos igneo imbre perfudit.* Sic vitam conservant Medici, dum frigida calidis, calida frigidis attemperant, contra- ria contrarijs curant. Fallor nisi huc respexit Basi- lius, suadens ijs qui præsumunt & alios regunt tempe- ramentum ex severitate & lenitate: *Tunc inquit, periti Medici plus de arte cient admirationis, non cum ferro & igne in belli modum vim mali domant, sed cum le- vibus pharmacis (nimirum COMPOSITIS) affecta parti adulantes ægrum scite perjanant.*

S. Basil.
serat. 30.

V. Expendamus verò amplius allegatum tex- tum *Ignem veni mittere* subiungit illicò Christus: *Baptismo autem habeo baptizari.* Duo planè disparata imò contraria coniungit: Ignem & aquam. Cogi- tanda est talis tam *di-visa coniunctio*, inquit S. Chrylo- logus. *Urget unda flammam, multiplicat flamma undam. Quæ est talis tam concors ista discordia?* Non vult Chri- stus adhibere ignem sine aqua, non aquam sine igne. Nimirum ut ait Sanctus Pater in sua de agri- cultura permanens allegoria: *Omnia calore germi- nant, humore nutriuntur.* Hoc vel maximè in morali regimine locum habet. Nec sola severitas aut rigor

S. Chry-
sol. sup.

disciplinæ corrigi errantes, nec sola mansuetudo. *Calore germinant, humore nutriuntur.* Adhibenda est severitas, sed lenitate attemperanda. Consideranda singulorum qui nostræ curæ commissi sunt indoles: alius plus rigoris, alius plus lenitatis requirit: nullus sanatur solo rigore, nullus sola mansuetudine. Perdis animam si alterum sine altero adhibeas, id vel Poëta agnovit, dum caneret:

*Si quoties peccant homines sua fulmina mittat
Jupiter, exiguo tempore inermis erit.*

Ovid.

Diffimulanda multa sunt Prælati, ne assidua increpatione & pœna exasperent subditorum ingenia, ne reddant obstinatos: ne dum volunt solo igne ulcus exurere, inflamment totum corpus: miscenda est lenitas severitati. *Omnia calore germinant, humore nutriuntur.* Unde monebat Chrysofostomus: *Quemadmodum qui perpetuo mitigat in medicando, remissum hominem facit: ita semper asperis uti sermonibus magis exacerbabat hominem.* Eoq; bonum est ubiq; moderatis uti nimirum *Medicinæ Compositæ* præstant simplicibus in regimine, &

S. Chry-
sost. hom.
in cap. 4.
ad Galat.

Omne tulit punctum qui miscuit utile dulci.

VI. Præit nobis exemplo ipse Deus, qui iram suam misericordia temperat: *Cum iratus fueris misericordiæ recordaberis,* sepulto Christo veniebant ad monumentum mulieres. Et ecce Angelus sedens supra sepulchrum. *Erat autem aspectus eius sicut fulgur, vestimenta autem eius sicut nix.* Quid commune fulguri cum nivibus? fulguri ignis accensus est, & nix condensatus humor & frigidus. Nempe terror amori miscendus erat: ut simul metuerent iudicem, quem amabant ut Patrem. Id advertit Gregorius: *In fulgure terror timoris est, in nive autem*

Abac. 3.

S. Greg.
hom. 32.
in Evang.

blandimentum candoris. Petulciunt filij qui Patrem solum amant & non timent. Effrænes in vitia facit liberos amor nimius, qui nullo timore attemperatur. Multos perdit indulgentia paterna: multos servat moderata severitas. Unde Bernardus excellentissimus huius artis Magister *Paterna vox est, percutiam, & ego sanabo. Non est proinde quod à Patre formides, qui etsi quandoque feriat, nunquam tamen vindicat.* Sit correptio & increpatio moderata, ut in ea reluceat paternus amor, non iracundia, quod facit Deus nos puniendo, semper infra merita: percutit, sed sanat. *Quem enim diligit Dominus corripit, & quasi pater in filio complacet sibi.*

S. Bern.
serm. 16.
in Cant.

Prov. 3.

VII. Inter Apostolos primum locum obtinuit S. Petrus; unde illi Christus commisit regendam Ecclesiam, Atque ut sciret quomodo oporteat regere, primò illum laudavit, mox reprehendit, & satis severè, ut temperamentum in regimine servandum doceret. Dixerat illi Christus *Beatus es Simon Bar-Jona. Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, Et tibi dabo claves regni cœlorum.* Quæ sunt planè mellea & consolatoria verba. Modicum temporis intercessit, cum Christus cœpit discipulis ostendere, quod debeat ire Ierosolymam, multa pati, occidi, & tertia die resurgere, quibus auditis Petrus: *Absit à te Domine; non erit tibi hoc.* Et ecce consolationem præmissam vertit Christus in severam increpationem. *Vade post me sathana, scandalum mihi es, quia non sapis ea quæ Dei sunt.* Magnum sanè discrimen inter fundamentum & petram Ecclesiæ, ac sathanam; inter clavigerum cœli & scandalum: nihilominus idem Petrus utrumque à Christo audire debuit, benè agere

Matth. 16.
v. 19.

Ibid. v.
23.

re-

remunerari, malè loquens corripit; ut & ipse sciret deinceps & præesse cæteris Apostolis, & universam regere Ecclesiam. Audite super hoc disserentem B. Petrum Damiani: *Salvator noster, qui tanquam mitis agnus apparuit, mox ut Petro cœli terræque jura commisit protinus eum dura redargutione corripit. Vade post me sathana, quia in hac mortalitate rectè non vivitur, si blandis ac mollibus asperitas non misceatur.* Omnes quamdiu vivimus subjecti sumus infirmitatibus animæ, quibus non conducunt nisi *Medicamenta Composita*, è dulci & amaro, ex melle & felle, ex favore & correptione.

B. Pet.
Damis.
lib. 7.
Ep. 11.

VIII. Et quia Petrus norma est & idea Prælatorum Ecclesiæ meritò ab ipso debent discere, quod ipse didicit, imò facere jussus est à Christo. Munus Apostolicum est captura piscium, Petro data est virga & hamus, cæteris Apostolis retia *Mittite in dextram navigij rete. Laxate retia vestra in captivam.* Atverò ad solum Petrum dixit: *Vade ad mare & mitte hamum:* quia scilicet Petro commissum est regimen, ut sciat non solum leni tractu pisces capere, sed etiam hamo vulnerante, ubi opus est. Id observans Ambrosius: *Benè Apostolica instrumenta piscandi retia, quæ non captos perimunt sed reservant.* Hamos assumere cæteris non mandavit, quia erant Petro subjecti: Unde iterum Ambrosius: *Quo genere solum Petrum piscari Dominus jubet.* Nempe futurum omnium Prælatorum exemplar, ut discant qui præfunt etiam hamo pisces apprehendere, qui pungit, & vulnerat. Debet enim Prælatus esse non totus melleus, non tantum suavitate mulcerè subditos ne insolescant, & disciplinam dissolvant; sed in tempore etiam corripere, increpare, punire.

Joan. 21.
v. 6.
Luc. 5.

S. Am-
bros. in c.
5. Luca.

Sed ipsa increpatio debet esse moderata, ut sicut piscis cum suavi esca hamum recipit, ita subditus cum lenitate admittat correptionem. Nathan Propheta missus ad Davidem tam suavi arte vulnus fecit & sanavit, ut pœnitentiam à Rege elicuerit. Assumpta similitudine peccatum Davidi exposuit, non contentiosè, non asperè, non insolenter, quod advertit S. Chrysostomus, ubi ait: *O singularem Medici sapientiam! sumpto ferro ingressus est, ut ulcus secet: verum illud minimè egroto indicat, ne curationem fastidiat. Occultat illud non sub veste, sed sub fictæ narrationis involucro. Statim enim ingressus, non dixit: O flagitiose! ô profane! ô adulter! ô carnifex! non apertam reprehensionem adhibet, sed obtectum ferrum gerit. Maximum ad emendationem subditorum momentum offert suavitate temperatus rigor Medicamentum Compositum.*

IX. Idem aurei oris orator, alio in loco tacitè insinuat quod Prælati, Superiores, Principes, idem est de Patribus familias respectu domesticorum, idem de parentibus respectu liberorum, nunquam debeant de subiectorum emendatione desperare, sed omnem conatum adhibere, modo lenibus modo asperioribus, ut grata quadam mixtura & medicamenti compositione morbis medeantur. Adducit pro exemplo nobis Proto-Medicum animarum nostrarum ipsum Deum, qui volens ostendere nec perditos & obstinatos esse deserendos, quominus quantum in nobis est illis succurramus & medeamur. Apud D. Lucam mortuo Lazaro & deportato in sinum Abrahæ, mortuus est etiam dives & missus in infernum, unde nulla amplius est redemptio. Ciamabat ille ad Abraham: *Mitte Lazarum*

S. Chry-
sost. hom.
in Psal.
80.

Luc. 16.

ut

ut intingat extremum digiti sui in aquam &c. Quid respondit Abraham? scivit nullum diviti prodesse remedium, nullum superesse refrigerium in ardoribus æternis; nihilominus mansuetè ac leniter illum alloquitur, & quidem Filium vocat: *Fili recordare.* Quæ maior possèt reperiri suavitas? vocare filium qui erat perditus & desperatus? quomodo Filius, cum æternum sit exhæredatus? quomodo filius Abrahæ, si filius gehennæ? Ut quid tam dulce verbum damnato? Non est amplius capax ullius medicamenti, & tamen attribuit illi suavis appellationis filij medicinam. Nempe ad nostram hoc vocabulo usus est instructionem, ut qui præsumunt, ne quidem desperatos despiciant, sed quamdiu licet medicinam exhibeant. Quod communiter Medici solent ægrotis usq; ad extremum halitum tentando remedia. Unde in persona Abrahæ Chrysologus: *Voco Filium, ut intelligas judicij esse quod pateris, non furoris: voco filium ut in me mea patientia, & in te tua maneat pœna.* O mitem verè judicem, qui cum judicialiter punit paterni nominis non obliviscitur! *Voco Filium ut intelligas judicij esse quod pateris.* O verè patientem, & compatientem Medicum, qui curam eius non dimittit, cui scit non profuturam medicinam.

Chrysol.
ser. 123.

X. Quid aliud nos docuit hodiernus Samaritanus, qui hominem vulneratum in via offendens, & *Appropians alligavit vulnera eius, infundens oleum & vinum.* Præterierat Sacerdos, & viso illo nihil adhibuit medicinæ, præteribat Levita, & similiter jacentem reliquit, fortè quia frustranea credebant futura pharmaca tam graviter læso, certè quia non satis erant memores charitatis fraternæ. Venit Sa-

Samaritanus, miseretur, videt jacentem in sanguine, viribus destitutum semimortuum: non desperat de sanitate; facit quod suadet charitas, ne desit suo muneri, & humanitati in hominem. *Insundens oleum & vinum*: quorum hoc severitatis, illud lenitatis Symbolum est. Hoc ex mente S. Gregorij: *Per vinum mordeantur vulnera, per oleum foventur. Miscenda est lenitas cum severitate: sit rigor, sed non exasperans: sit zelus sed non immoderatè sæviens: sit pietas, sed non plus quàm expedit parcens.* Et hanc temperaturam in curandis moribus, & morbis animæ exercent omnes qui alijs præsumunt tam Ecclesiastici quàm seculares, Magistratus in urbibus, parentes in educatione liberorum, Patresfamilias in gubernatione familiæ, quia ab omnibus his requirit aliquando Deus animas eorum qui defectu huius **MEDICAMENTI COMPOSITI** pereunt.

S. Greg.
Pastor. P.
2. c. 11.

XI. Peccaverant Hebræi, ut legimus, in libi
 Num. 25. Numerorum, *Idola adorantes Initiatusque est Israël Beelphegor. Et iratus Dominus ait ad Moysen: Tolle cunctos Principes populi, & suspende eos contra solem in patibulis* Mirabile mandatum! Peccat populus, & principes luunt. Cur non plectuntur illi qui deliquerant? An forte verum est illud.

Horat.
lib. 1.
Ep. 2.

B. Pet.
Dam. lib.
4. Ep. 15.

Quidquid delirant Reges plectuntur Activi.
 Nimirum Principum & superiorum erat peccata corrigere, & matura applicare medicamenta: quod dum non faciunt se reos constituunt alienæ culpæ. Unde Petrus Damiani in hunc locum: *Quid est quod populus in luxuriæ voraginem labitur, & in eorum Præpositis judicatur? Subditi delinquant & eorum Principes in patibulis suspenduntur? scilicet alius est qui peccat, alius qui vapulat. Cur hoc? quia culpa subdito-*
 rum

*rum in præpositorum redundat opprobrium, & quod ab omnibus erratur, negligentia Pastoris adscribitur. Peccant Heli Sacerdotis filij indisciplinati, & Heli punitur, de cuius alio delicto non constat, nisi quia non corripuit malè agentes, non adhibuit illis MEDICAMENTUM COMPOSITUM ex lenitate & severitate. Sola severitas perdit animas. Sola lenitas perdit animas. Utrumq; in tempore adhibendum est. Non est amor sed odium lenitas absq; severitate. Unde optabat Psalter Regius: *Oleum autem peccatoris non impinguet caput meum.* In quæ verba S. Augustinus: *Emendabit me justus in misericordia, & arguet me. Malle se dicit veraci misericordis austeritate conterri, quàm deceptoris laude fallentis extolli.* Oleum castigantis, oleum Medici periti infudentis simul vinum est salubre MEDICAMENTUM COMPOSITUM, ut sæpè sæpius probatum est.*

*S. Aug.
Ep. 255.
ad Macrob.*

